

Javaslat az
„Asztalos P. Kálmán
Csanádpalota történetének, néprajzának írója”
települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Vargáné Nagyfalusi Ilona Mária

Vargáné Nagyfalusi Ilona Mária

Csanádpalota, 2017. március 9.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó neve: Vargáné Nagyfalusi Ilona Mária

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Vargáné Nagyfalusi Ilona Mária

Levelezési cím: Apátfalva, 6931 Rákóczi utca 115.

Telefonszám: 06 70 51047 43

E-mail cím: ilonafalusi@freemail.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: „*Asztalos P. Kálmán, Csanádpalota történetének, néprajzának írója.*”

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye Csanádpalota

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

1905. március 22-én született, ízig-vérig parasztember volt. Már gyermekkorában elhatározta, hogy ő is földműves lesz, mint apja, nagyapja volt. Az elemi iskola elvégzése után szülei bíztatták, menjen továbbtanulni, hátha ő többre viszi majd, s nem kell "látástól-vakulásig" dolgoznia.

Végül is otthon maradt szántani-vetni, művelni a földet. Tizenévesen írta első szerelmes verseit, melyekből 1926-ban a Képes Világban is megjelent néhány. „Franyó nagyapám és kortársai, igen megpirongattak a megjelent szerelmes vers miatt:

- Ha már írsz, arról írd, hogy a verejtéknek legyen becsülete, hogy szűnjenek meg a kiváltságok.” A Magyar Falu és a Vasárnap című hetilapokban, és a Marosvidék c. megyei lapban jelentek meg versei.

A földművelés és írás mellett kedvelt elfoglaltsága volt a méhészkedés is. Tapasztalatairól a Méhtenyésztés c. lapban rendszeresen tudósított. A Méhészegyesületnek gazdag könyvtárat gyűjtöttek össze, ami abban a korban nagy dolognak számított.

A Honismereti Gyűjteményben őrizzük a méhtenyésztéssel foglalkozó írásait. Sok szerelmes verse is megjelent a sajtóban.

Az 1920-as évek végén minden szabadidejében újságírással foglalkozott, parasztíró jelzővel illették. Vasárnapi emlékezések, és Kipattant szikrák cím alatt írta hetente gondolatait.

A sérelmek megírásáért a főszerkesztőtől annyi figyelmeztetést kapott, hogy már nem is

vette komolyan. Szülei kérve-kérték, ne húzzon ujjat a hatalommal. Kálmán bácsi még apja intő szavát is versbe foglalta:

Egy-két fecske nem hoz tavaszt!
S minden akarás csak hűhó,
Ha nem fog össze a paraszt ...

Írásait mindenütt szívesen fogadták, dr. Csorba János, a Délvidéki Hírlap szerkesztője újságírónak is hívta. "Parasztnak születtem, az is maradok" - hangzott a válasz. Foglalkozott népmesegyűjtéssel is, és előadásokat tartott a falu történetéről.

1928-ban az Asztalos Péter nevet Asztalos P. Kálmánra módosította, mivel már volt egy ilyen nevű író. 1933-ban megnősült, elvette K. Kovács Juliannát. 30 éves korában (1935) kapta meg a katonai behívót. "Hamarosan rájöttem, hogy a honvédségnél egy-kettőre kifordítják az embert minden jóindulatából." Rengeteg konfliktust, megaláztatást kellett elviselnie éles esze, szókimondása miatt. Katonáskodás közben is írta a Makói Független Hírlapban a Faluról –falura című rovatot.

1938-ban állította össze első jelentős munkáját, a nyomtatásban is megjelent Csanádpalota monográfiát, mellyel a Falukutató Társaság pályázatán díjat is nyert. 1941-ben ő is ott volt az Országos Magyar Parasztszövetség alakuló ülésén. Itt találkozott mindazokkal, "kik a sajtóban és szóban hangadói voltak a parasztság sérelmeinek." A gyűlést követően nemsokára megalakult Makón a Csanád-Arad-Torontál Csonkamegyék Parasztszövetsége, melynek szervező titkára lett. "Jártuk hát a megyét, hirdettük a parasztság összefogásának szükségességét." A Makói Újságban is írt, a Marosmenti kalász című heti rovatot.

Élete közepén, végül is beismerte, megbánta hogy nem tanult.

A második világháború borzalmai mély sebeket hagytak Kálmán bácsiban, melynek folytatásaként a tévesztés és az 50-es évek eseményei még több keserűséget hoztak.

1946-ban az Igazság című fővárosi hetilapban megjelent Magvető című verséért a rendőrség politikai osztályára került. Az ellene felhozott vád szerint sztrájkra buzdítja versében a parasztságot. A lap betiltása után ő szerkesztette a titokban megjelenő Csokor című lapot 1951-53-ig.

A szerkesztőség címe: Csanádpalota, Nagy-Purgely dűlő, tanya 134 szám. "Írásainkban gúnyoltuk az akkor virágzó személyi kultuszt, és nem ismertük el, hogy Rákosi forrón szeretett vezére a magyar népnek."

1953. március 23-án az államvédelmi osztály emberei letartóztatták a Csokor című újságban megjelent cikkei miatt. Büntetését Márianosztrán kezdte letölteni. 1953. augusztus 22-től Várpalotára került szénét fejteni. Az itt lévő rabok mind politikaiak voltak, túlnyomórészt orvos, pap, gróf és néhány paraszt. "Olyan volt az embertársi szolidaritás, amilyent még soha sehol sem tapasztaltam. Ez tartotta bennünk a lelket, a józan ész és bátorságot, mely a bányamunkához szükséges volt."

1956-ban szabadult, ám 1957. januárban ismét letartóztatták, csak márciusban tisztázódott ártatlansága. 1960-ban kényszer hatására lett a Törekvés Tsz tagja. Nyugdíjas koráig ott dolgozott az építőbrigádban.

Nyugdíjas korában méhészkedett az udvaron, a kertben tevékenykedett, írogatott a Néprajzi Múzeumnak, a Méhészetnek, a Csongrád Megyei Hírlapnak. Ebben az újságban külön volt Falusi Humor című rovata.

1969-ben megalakították Bazsó Dénessel és Kinyó Istvánnal a Honismereti Szakkört, hamarosan beindult a Palotai Krónika is. Gyűjtögetni kezdték a régi szerszámokat,

eszközöket, s létrehozták a Honismereti Gyűjteményt a Széchenyi utca 1 sz. alatt. (1974)
Idős korában ezt rendezgette, szépítgette, gyarapította. Gyermeke nem született, így életműve apáról-fiúra nem öröklődhetett tovább.
1989.március 24-én örökre eltávozott közülünk.

Kiadott művei:

Asztalos P. Kálmán: Részletes leírás (monográfia) Csanádpalota nagyközségről,
Paraszt ébredés Csók és jaj 1939. és hasonmás kiadás 2001.
Paraszti állattenyésztés, jószágtartás régen 2005.
A bánat aratója- versek 2005.
A bánat aratója- Paraszti állattenyésztés jószágtartás régen 2008.

A szegedi Móra Ferenc Múzeumban levő írásai 1962-1981. a teljesség igénye nélkül:

1962 Csanádpalota monográfiája
1964 Lakodalmas szokások, Néphit és babona, Szájhagyományok. Lomtárba került szavak
1967 A 200 éves Csanádpalota történetéből
1970 Csanádpalota néprajza 1750-1970.
1971 Csanádpalota krónikája, Palotai ragadványnevek, „Látástúl vakulásig” Önéletrajz
1978 Régi állatbetegségek gyógyítása Csanádpalotán
1979 Régi gyermekjátékok, A háziszappan készítése
1981 Régi öltözetek Csanádpalotán

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Csanádpalotán Asztalos P. Kálmán nevét hallva a Honismereti Gyűjtemény jut eszünkbe, hisz falunkban ő tett legtöbbet azért, hogy a régmúlt tárgyait, eseményeit, emlékeit ne feledjük. Az általa alapított gyűjteményben az elkövetkező nemzedékek is megláthatják, hogyan is éltek, milyen eszközöket használtak dédszüleik.
A fiatal Asztalos Péter verseit, régi témákat ismertető írásait heti rendszerességgel az egész ország szívesen olvasta. Ismert, kedvelt író volt.

Asztalos P. Kálmánt Csanádpalota krónikásaként jól ismerték megyeszerte, hisz helytörténettel, néprajzzal foglalkozó írásai évtizedeken keresztül rendszeresen jelentek meg a Csongrád Megyei Hírlap hasábjain, mikor pedig többször szerepelt a televízióban és a rádióban, az egész ország hírét vette munkásságának.
Ezzel a javaslattal szeretnék tisztelegni emléke előtt, s megköszönni így utólag is, hogy a hagyományok, az elődök szeretetére, tiszteletére tanított minden látogatót, aki belépett a Honismereti Gyűjteménybe.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Asztalos P. Kálmán: Látástól –vakulásig. Önéletrajz
Asztalos P. Kálmán: A bánat aratója- versek 2005.
Asztalos P. Kálmán Helytörténeti Gyűjtemény és Tájház Csanádpalota 2009.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: nincs

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Ajánlólevél a „Asztalos P. Kálmán Csanádpalota történetének, néprajzáinak írója.” települési értéktárba történő felvételéhez

A falu múltját kutatta, személyes ismeretség fűzi a csoportunkat hozzá. A tájházat is róla nevezték el, amelyet mi gondoztunk egy ideig. a Honismereti kör foglalkozásain Nagyfalusi Istvánné a vezetőnk többször elmondta az életét, és a munkásságát. Ő hozta létre a tájházat, összeszedte a régi tárgyakat. Mi is tovább gyarapítottuk a honismereti gyűjteményt. Tudjuk azt is, hogy költő is volt, sok verset írt a parasztok sorsáról, van is a kötetéből nekem. Javaslom Kálmán bácsi munkásságát a helyi értéktárba.

Csanádpalota, 2017. február 28.

Bálint Éva Csanádpalota

Muskátli utca 24.

AJÁNLÁS

Csanádpalotai Értéktár Bizottság Elnöke részére
6913 Csanádpalota
Kelemen László tér 10.

Tárgy: Ajánlás Asztalos P. Kálmán, Csanádpalota néprajzának, történetírója értéktárba való felvétele

Tisztelt Elnök Asszony!

Asztalos P. Kálmán – a helyieknek Pétör bácsi – parasztköltő, néprajzkutató, a falu krónikása sosem tagadta meg származását., gyökereit. Verseivel a paraszti élet mozzanatait írta meg. Ha Kálmány Lajos a Bánát vándorlegénye, akkor Pétör bácsi a Bánát aratója volt. Írásai, melyeket a szegedi Móra Ferenc Múzeumban őriznek, a ma kutatójának felbecsülhetetlen értékkel bírnak. A településünk elmúlt száz évének hiteles dokumentumai.

Mint múzeumigazgató, és mint néprajzos is feltétlenül javaslom Asztalos P. Kálmán, Csanádpalota néprajzának, történetírója értéktárba való felvételét a Csanádpalota Értéktárába bevenni.

Makó 2016. március 7.

Szikszai Zsuzsanna
igazgató

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

A fotók az internet szabad felhasználású oldalairól lettek letöltve.